

Боярова Олена

к.е.н., доцент

Кузик Наталія

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЩОДО ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Процес інтеграції України до європейської спільноти є складним і проблематичним. Вітчизняні господарські суб'єкти працюють за правилами, що диктує євроринок та сучасні економічні відносини. Відповідно, компанії, які працюють із зовнішніми інвесторами, а також ті, які планують вихід на міжнародний рівень, мають складати свою звітність відповідно до вимог міжнародних стандартів. Міністерство фінансів регулярно вносить зміни в Національні стандарти, наближуючи їх до міжнародних, і, скорочуючи розрив між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою практикою, тому комплексне впровадження МСФЗ в Україні – лише питання часу.

Важливим інструментом управління, який відображує результати діяльності підприємства, його майновий і фінансовий стан, є баланс (звіт про фінансовий стан підприємства). Саме у балансі відображається інформація на певну дату про його активи, зобов'язання і власний капітал. Баланс підприємства надає достовірну та об'єктивну інформацію за умови дотримання відповідних принципів побудови фінансової звітності. Саме за умови дотримання всіх принципів, та зокрема принципу обачності дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги відображається в балансі за чистою вартістю реалізації.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю.

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється резерв сумнівних боргів.

Відповідно до П(С)БО 10 [1] резерв сумнівних боргів розраховується лише для тієї частини дебіторської заборгованості, щодо якої виконуються одночасно такі умови:

- заборгованість є фінансовим активом, тобто виникла внаслідок звичайної господарської діяльності (до цієї категорії не входять набута заборгованість і заборгованість, призначена для продажу);

- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю;
- заборгованість не віднесена до безнадійної.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності [2] у діючій формі Балансу стаття «Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги» відображає заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги, скориговану на резерв сумнівних боргів. Для довгострокової заборгованості резерв не розраховується.

Безнадійна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності [1].

Відповідно до ПКУ [3] безнадійна заборгованість - заборгованість, що відповідає одній з таких ознак:

а) заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;

б) прострочена заборгованість, що не погашена внаслідок недостатності майна фізичної особи, за умови, що дії кредитора, спрямовані на примусове стягнення майна боржника, не призвели до повного погашення заборгованості;

в) заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією;

г) заборгованість, яка виявилася непогашеною внаслідок недостатності коштів, одержаних після звернення кредитором стягнення на заставлене майно відповідно до закону та договору, за умови, що інші дії кредитора щодо примусового стягнення іншого майна позичальника, визначені нормативно-правовими актами, не призвели до повного покриття заборгованості;

г) заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;

д) прострочена заборгованість померлих фізичних осіб, а також осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, недієздатними або оголошені померлими, а також прострочена заборгованість фізичних осіб, засуджених до позбавлення волі.

Отже, заборгованість в бухгалтерському обліку може бути визнана безнадійною, але в податковому обліку цього не відбудеться (не буде виконана одна з наведених вище умов), як наслідок, визнання дебіторської заборгованості безнадійною в бухгалтерському обліку та ПКУ відбувається по різному.

Узагальнюючи вищевикладене, необхідно усунути відмінності у визнанні та списанні безнадійної заборгованості у бухгалтерському та податковому обліку. З метою формування достовірної інформації про стан дебіторської заборгованості у звітності та на дотримання вимог принципу обачності, доцільно здійснювати нарахування резерву сумнівних боргів.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджено наказом Міністерства фінансів від 8 жовтня 1999

р. № 237, із змінами внесеними наказом Міністерства фінансів № 627 від 27.06.2013 : за станом на 10.11.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 10.11.2013).

2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433 , із змінами внесеними наказом Мінфіну від 27.06.2013 р. №635) : за станом на 10.11.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536 (дата звернення: 10.11.2013).

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI, із змінами, внесеними згідно із Законом № 422-VII від 04.07.2013 р. : за станом на 10.11.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.11.2013).

Динько Інна

здобувач

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРА

У світовій практиці бухгалтерського обліку поняття «професійне судження» не нове і є одним із основних принципів МСФЗ [1]. Саме при підготовці звітності, відповідно до МСФЗ, зростає роль професійного судження бухгалтера. На відміну від вітчизняних правил бухгалтерського обліку, які достатньо жорстко регламентовані, застосування професійними бухгалтерами судження та оцінки при підготовці міжнародної звітності мають важливе значення.

На думку Я.В. Соколова, «професійне судження — це думка, що добросовісно висловлена професійним бухгалтером про господарську ситуацію, і є корисним як для її висвітлення, так і для прийняття дієвих управлінських рішень» [2]. Л.З. Шнейдман розглядає професійне судження як «думку, висновок, що є підставою для прийняття рішення в умовах невизначеності. Воно базується на знаннях, досвіді та кваліфікації відповідних фахівців» [3].

Думка професійного бухгалтера - це саме те, що він думає, а не те, що за нього хтось думає. Проте доволі часто у багатьох країнах Європи, у тому числі й в Україні вважають, що бухгалтер «не повинен мати свого судження». Часто те ж саме, на жаль, думають і самі бухгалтери.

Бажання працювати поза нав'язаними нормативами, спираючись тільки на свою думку, було властиво бухгалтерам англійських країн. Саме вони створили культ професійного судження. Такий підхід виріс на ґрунті англійського загального права, яке розвивалося шляхом накопичення досвіду судових рішень.